

timer at tilkendegive, at de modsætter sig obduktion med den virkning, at den ikke må foretages.

Nogle medlemmer af arbejdsgrupperne har endelig givet udtryk for, at der ved obduktion af børn burde kræves et direkte eller udtrykkeligt samtykke fra forældrene. Dette svarer til den praksis, der i dag i almindelighed følges på landets børneafdelinger. Under henvisning hertil og til de særlige forhold, herunder af følelsesmæssig art, der kan være forbundet med obduktion af børn, foreslås, at personer under 18 år kun må obduceres, såfremt forældremyndighedens indehaver har samtykket heri.

Nogle af de lægelige organisationer, herunder Den Almindelige Danske Lægeforening, der har været hørt over det tidligere lovforslag, har udtrykt betænkelighed ved at indføre et krav om indirekte samtykke ved lægevidenskabelig obduktion. Man har i den forbindelse anført, at kravet kan medføre en risiko for en nedgang i antallet af obduktioner. De pågældende foreninger vil derfor foretrække, at den nugældende retstilstand opretholdes, og foreslår, at der i stedet iværksættes en oplysningskampagne, hvor befolkningen informeres om praksis og formålet med lægevidenskabelige obduktioner.

En lang række af de hørte myndigheder og organisationer (således Den Almindelige Danske Lægeforening, Retslægerådet, Århus Universitet, Odense Universitet, Embedslægeforeningen, statsobducenterne, Frederiksborg og Sønderjyllands Amtskommuner, det samlede professor-kollegium i patologisk anatomi i Danmark samt flere lægevidenskabelige selskaber) har endvidere advaret imod, at der – som foreslået i det tidligere lovforslag – indføres et krav om udtrykkeligt samtykke fra de nærmeste pårørende til i forbindelse med lægevidenskabelige obduktioner at foretage en række mindre indgreb i form af udtagelse af væv og andet biologisk materiale fra en afdød med henblik på transplantation, herunder medicinfræstillig, samt udtagelse af væv m.v. i videnskabeligt eller undervisningsmæssigt øjemed. Man har i den forbindelse henvist til, at et sådant krav om udtrykkeligt samtykke til disse mindre indgreb vil indebære en alvorlig risiko for en svækkelse af sundhedsvæsenets kvalitet og dermed skade den fremtidige patientbehandling og sygdomsforebyggelse samt den videnskabelige forskning og undervisning.

Som det fremgår af det ovenfor anførte, er lovforslaget begrundet ud fra ønsket om at styrke de pårørendes retsstilling og sikre, at de pårørende kan få en reel indflydelse på, om der udføres ob-

duktion. Dette hensyn kan efter Justitsministeriets opfattelse ikke opnås alene ved at gennemføre en generel oplysningskampagne om retten til at modsætte sig lægevidenskabelig obduktion.

Justitsministeriet har derfor fastholdt kravet om indirekte samtykke fra de pårørende som betingelse for at kunne foretage lægevidenskabelig obduktion.

Efter drøftelse med Sundhedsministeriet og Sundhedsstyrelsen finder Justitsministeriet imidlertid ikke at kunne afvise, at et krav om udtrykkeligt samtykke for at kunne foretage de nævnte mindre indgreb i forbindelse med obduktion vil kunne få de anførte uheldige virkninger, og det må herefter anses for rigtigst at foretage en ændring i forhold til det tidligere lovforslag på dette punkt.

Det foreslås derfor, at den gældende lovs afgrænsning af de indgreb, der kan foretages i forbindelse med obduktion, opretholdes, således at et samtykke til obduktion omfatter udtagelse af væv og andet biologisk materiale til transplantation eller til lægevidenskabeligt eller undervisningsmæssigt brug, såfremt indgrebet foretages i tilknytning til obduktionen. Det kan i den forbindelse fremhæves, at kravet til foretagelsen af de nævnte indgreb med denne ændring er væsentligt skærpet i forhold til den gældende retstilstand, idet kravet om underretning om dødsfaldet foreslås erstattet af en udtrykkelig underretning til afdødes nærmeste om, at de kan modsætte sig obduktion m.v. inden for 6 timer efter underretningen, dvs. krav om indirekte samtykke.

Efter reglerne i ligsynsloven kan der foretages såkaldte retslægelige obduktioner. Disse obduktioner foretages af politimæssige grunde. Påtænkes en sådan obduktion foretaget, skal afdødes nærmeste underrettes herom, såfremt omstændighederne tillader det. Den pågældende skal samtidig gøres bekendt med adgangen til at få spørgsmålet om lovligheden af politiets beslutning om retslægelig obduktion prøvet af domstolene.

Disse regler foreslås ikke ændret i dette lovforslag, jf. lovforslagets §§ 9–11. En vedtagelse af lovforslaget vil således indebære, at der (for så vidt angår voksne personer) principielt vil gælde ens samtykkeregler ved de to former for obduktion, idet afdødes nærmeste i begge tilfælde skal underrettes om adgangen til at modsætte sig obduktion. Forskellen vil reelt alene bestå i, at retslægelige obduktioner i visse tilfælde kan foretages, selv om afdødes nærmeste modsætter sig obduktionen.

b. Transplantation